

Verdens viktigste yrke

**Merk at innholdet i dette heftet kun gir deg en liten innsikt i hva disse yrkene handler om*

Dette lille heftet inneholder en del informasjon som bør være nyttig for deg. Det vil ikke være mulig å gi en fullstendig oversikt over alle dine funksjoner og oppgaver, og vi er derfor avhengige av at du selv tar initiativ og spør oss i vikarbyrået, ledere eller kollegaer om det er noe du trenger hjelp til.

VIL DU VÆRE VIKAR?

- ■ Du må være engasjert og initiativrik.
- ■ Du må være fleksibel og ha tilpasningsevne
- ■ Du må være punktlig og pålitelig.
- ■ Du bør helst være kreativ og løsningsorientert.
- ■ Du må være omsorgsfull.
- ■ Du er aktiv og liker å være ute.
- ■ Du har gode kommunikasjonsevner, og mestrer å kommunisere godt med både barn og voksne.
- ■ Du har gode språkferdigheter (bestått norskprøve 3 er et minimum).
- ■ Supert om du har erfaring fra arbeid med barn og unge, ev. med musikk, sport, teater o.l.
- ■ Relevant utdanning som barnehagelærer, grunnskolelærer, barne- og ungdomsarbeider, utdanning i spesialpedagogikk er selvfølgelig nyttig, men ikke et krav.
- ■ Du må kunne fremvise plettfri vandel og være over 18 år.

PEDAGOGIKK OG DIDAKTIKK

Pedagogikk og didaktikk er to sentrale begreper i arbeidet med barn og unge. Pedagogikk gir deg kunnskap om hva som er bra for barn, og hva som bidrar til utvikling og vekst. Didaktikken gir deg kunnskap om hvordan du kan planlegge og reflektere over om det du gjør, bidrar til det som er ønskelig.

HVA ER PEDAGOGIKK?

Pedagogikk handler om prinsippene for hva som er god opplæring, oppdragelse, læring og utvikling, sosialisering og danning. Pedagogikkens forskning og teorier gir oss kunnskap om hva som er god undervisning og oppdragelse, og hva vi bør gjøre for å få det til. Det handler om hva læring er, hvilke teknikker som bidrar til læring, og hvordan vi kan legge til rette for gode læringsprosesser som påvirker barnets utvikling og sosialisering.

Pedagogikk gir oss innsikt i hvordan barn lærer, hvordan kultur og samfunn påvirker oppdragelsessituasjonen og barns oppvekst, hva som er godt for et menneske, hva som er grunnleggende verdier, og hva som kan eller bør være mål for oppdragelse eller undervisning. Hva som til enhver tid er god pedagogikk, bygger på forskning, teorier og praktiske erfaringer, og det vil være i endring.

På alle institusjoner hvor man arbeider med barn og unge, er kunnskap og forståelse for hva og hvilke teknikker som skaper god omsorg og lek, læring og danning, viktig.

Pedagogikken er etablert som en disiplin og er daglig benyttet som et nyttig verktøy i barnehage og skole. Det forskes stadig og utvikles nye teorier og ikke minst verktøy innenfor pedagogikken. Man skal lære selvstendig og vitenskaplig tenkning og man skal lære det gjennom både det praktiske og teoretiske. Fokus skal være på utvikling og mestring basert på barnets interesser.

I barnehage og SFO er grunntanken at barn skal møte et innhold som bidrar til helhetlig utvikling og til at barna utvikler seg til handlende og ansvarlige individer i samfunnet. Innholdet i disse institusjonene skal legge til rette for best mulig omsorg, gi barn og unge muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser. Samtidig skal innholdet formidle verdier og kultur og støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær med utgangspunkt i interessene, kunnskapene og ferdighetene deres. På den måten skal innholdet bidra til å ivareta barns behov for omsorg og lek og fremme læring og danning.

De ansatte i barnehage og skole skal velge innhold og arbeidsmåter som bidrar til dette i alle hverdagssituasjoner og rutinesituasjoner, i lek og sosialt samspill og i de formelle og planlagte aktivitetene.

Men kunnskap om hva som er god pedagogikk, er ikke tilstrekkelig. Vi må også vite hvordan man tilrettelegger for omsorg og lek, læring og danning. Det er her didaktikken kommer inn og kan gi deg kunnskap om hvordan du kan planlegge, tilrettelegge og vurdere prosesser i dagliglivet.

HVA ER DIDAKTIKK?

Mens pedagogikk dreier seg om hva som er best å gjøre, handler didaktikk om hvordan vi kan gjøre det på beste måte. Det handler om å integrere teoretisk innsikt med praktisk planlegging. Didaktikk er en del av pedagogikken. Didaktikken har som formål å bedre praksis gjennom å gi redskaper for refleksjon over pedagogiske prosesser.

Begrepet didaktikk kommer fra gresk og betyr å "lære fra seg", "undervise" eller "klargjøre". Vi kan se didaktikk som undervisningskunst, særlig i sammenheng med barn og unge der vi skal planlegge for et innhold som gir gode hverdager, samtidig som vi skal være mottakelige for barns spontane innspill. Vi skal tilpasse arbeidet til barnas alder og funksjonsnivå. I tillegg skal vi sørge for et innhold som gjør barn rustet til å møte utfordringer i en verden vi ennå ikke har opplevd.

Didaktikken gjør det mulig for oss å danne oss et helhetsbilde av det pedagogiske arbeidet. Didaktikken spenner over hele den pedagogiske prosessen – fra planlegging til gjennomføring, vurdering og videre planlegging. Vi setter oss mål for arbeidet, velger ut innhold og arbeidsmåter som kan lede mot målene, og vi vurderer det vi gjør, og det som blir gjort, og tar med oss disse vurderingene i vårt videre arbeid.

PEDAGOGISKE HOVEDTEORIER

Innen pedagogikken deles det i fire hovedteorier om læring: behaviorisme, kognitivism, konstruktivism og sosiokulturalisme. De følger en tidslinje - behavioristisk syn var dominerende læringsyn tidlig på 1900-tallet, mens de fleste i dag ligger nærmere et sosiokulturelt syn på læring.

Behavioristisk læringsyn

Behavioristisk læringsyn forbindes i første rekke med Skinner og Pavlov og deres forsøk med rotter og hunder, hvor de utviklet begrepene betinget og ubetinget stimulus og respons. Jensen og Aas skriver i «Å utforske praksis. Grunnskolen» følgende om behavioristisk læringsyn: «Ifølge Dysthe (2001) oppfattes kunnskap i en behavioristisk tankegang som objektiv og kvantitativ. Kunnskapen finnes utenfor individet. Læring forstås som endring av atferd ved at individet gir respons på ulike stimuli. Læring kan med andre ord observeres. For at den lærende skal bli i stand til å lære, deles kunnskapen opp i sekvenser. Læring skjer ved at den lærende akkumulerer små kunnskapsbiter trinn for trinn.» (Jensen og Aas, 2011, s. 45-55).

Innen behaviorismen ses belønning og straff, altså ytre motivasjon, på som drivkrefter for å få til læring.

Kognitivt læringsyn

Kognitive teorier er basert på en tanke om at mennesket er grunnleggende nysgjerrig og ønsker å få mer kunnskap og sette denne inn i et system og en sammenheng. Individets mentale aktiviteter er hovedfokus, og mest kjent er Piagets teorier om skjemaer og assimilasjon og akkomodasjon til disse skjemaene. Hvordan et individ mottar og

bearbeider informasjon for deretter å putte dem inn i sine erfaringer og tankesett, alternativt endre sine erfaringer og tankesett, er det sentrale.

Teorien skiller seg fra behaviorismen nettopp ved at individet er aktiv deltaker i egen læring.

Indre motivasjon er også vesentlig innen kognitiv læringsteori. Kunnskap er noe som overføres, lagres og bearbeides. Individet reagerer ikke automatisk på stimuli, men tolker og vurderer – og ser etter sammenhenger i tilværelsen.

Jean Piagets teorier kan sies å tilhøre denne retningen, men kan også kobles til læringsteorien konstruktivisme.

Læringsynet konstruktivismen

Her tar man utgangspunkt i teorier om hva kunnskap er. Kunnskapen finnes ikke «der ute», men i den enkeltes hode. Gjennom aktivitet bidrar mennesket selv til kunnskap, og vi konstruerer videre kunnskap ut i fra den kunnskapen vi allerede har. Læring skjer gjennom individets aktivitet.

John Deweys kjente «learning by doing» tilhører konstruktivismens tanker. Tenkningen er et redskap for handling. Å høste egne erfaringer er viktig, man lærer ikke utelukkende fra ytre stimulering.

Jean Piaget er den kanskje fremste talspersonen for konstruktivismen. Hans teorier kalles gjerne kognitivt konstruktivisme, siden hans teorier beskrev hva som skjer med individets kognitive strukturer under læring.

Konkrete erfaringer og handlinger er avgjørende for utvikling av intelligens og tenkning. Utvikling er en konstruktiv prosess som er avhengig av aktivitet. Individet utvikler seg og konstruerer sine kunnskaper i samhandling med omgivelsene – det vi lærer er ikke et objektivt bilde av omverdenen, men tolkes ved hjelp av vår eksisterende kunnskap og oppfatning.

Lev Vygotskys teorier kan kalles sosialkonstruktivistiske – læring skjer gjennom deltakelse i et fellesskap med språket som en hovednøkkel. Dog er det mer vanlig å kalle Vygotskys teorier for sosiokulturell læringsteori.

Sosiokulturelt læringssyn

I et sosiokulturelt læringssyn vektlegges det at mennesket ikke lærer i et vakuum, men at all læring foregår i en sosial kontekst. Læring foregår i en interaksjon mellom mennesker og redskaper/artefakter i en kulturell og historisk kontekst. Dette læringssynet bygger i stor grad på Vygotskijs teorier.

«I et sosiokulturelt perspektiv fungerer psykologiske og fysiske redskaper som strukturerende ressurser som gjør det mulig for deltakere i sosiale praksiser å tolke og handle kompetent i nye situasjoner. (...) Resultatet av interaksjon er at vi forandres som individer; det gjelder både vårt intellektuelle og kommunikative repertoar og vår måte å

beherske fysiske redskaper på. Vi øker vår evne til å forstå hvordan sosiale aktiviteter er strukturert og hva de innebærer; det er ingenting i det «ytre» som kommer inn i det «indre.» (Roger Säljö, «Læring i praksis: et sosiokulturelt perspektiv», 2010, s. 155.)

I sosiokulturell teori er hovedbudskapet at individets læring og kunnskap må sees i lys av/sammenheng med kulturen, språket og fellesskapet. Læring skjer overalt og hele tiden, og den er grunnleggende sosial. Kunnskap er distribuert (ulike individer kan ulike ting), ergo må også læringen være sosial. Læring skjer i hovedsak når man inngår som del av et fellesskap, og språket ses på som særdeles sentralt i alle læringsprosesser.

KORT SAGT!

Pedagogikk er læren om oppdragelse og undervisning. Det handler om hvordan man på best mulig måte skal lære bort noe til en bestemt målgruppe. Som pedagog har du kunnskap om oppdragelse, undervisning, lek, læring og utvikling.

Didaktikk er læren om undervisning og læring i barnehage og skole og annen organisert sammenheng.

Behavioristisk læringssyn: Kunnskapen finnes utenfor individet. Læring forstås som endring av atferd ved at individet gir respons på ulike stimuli. Læring kan med andre ord observeres. For at den lærende skal bli i stand til å lære, deles kunnskapen opp i sekvenser.

Kognitiv læring : En aktiv læringsprosess som består i å tolke og reflektere over det som skjer og egne erfaringer, utvikle hypoteser om hvilke sammenhenger som finnes og hva som fører til hva, basert på våre egne erfaringer.

Konstruktivisme: En læringsteori bygget på et sett oppfatninger om kunnskap og hva det innebærer å tilegne seg kunnskap. Et sentralt element i konstruktivismen er at mennesket konstruerer sin egen kunnskap gjennom aktivitet og subjektive prosesser som resulterer i læring.

Sosiokulturelt læringssyn: Her vektlegges det at læring skjer gjennom bruk av språk og deltakelse i sosial praksis. Læring foregår i en interaksjon mellom mennesker og redskaper i en kulturell og historisk kontekst. Dette læringssynet bygger i stor grad på den russiske psykologen Lev S. Vygotskijs (1896-1934) sine teorier.

UTVIKLING HOS BARN OG UNGE

BARNEHAGEALDER

Fysisk og motorisk utvikling

De minste barna krabber gjerne når de kommer til barnehagen, og de begynner etter hvert å ta sine første skritt. Den fysiske og motoriske utviklingen skjer fort, og barna elsker å være i bevegelse og mestre nye ting. De klarer å gå i trapp, de greier etter hvert å hoppe med samla bein, og de klarer å hinke når de er rundt 4 år.

En treåring har som regel god balanse og god kontroll over kroppen sin. Han koordinerer bevegelsene sine og kan blant annet sparke ball og kaste og ta imot ball, danse og utfolde seg til musikk, løpe og sykle på trehjulssykkel eller tohjulssykkel med støttehjul, holde en kopp med vann og bygge tårn av byggeklosser

Treåringene bruker gjerne hele armen når de tegner, og de holder ofte høyt oppe på blyanten.

En fireåring er ofte både høyt og lavt, og det er naturlig å hoppe på steiner og i vannpytter, balansere der det går an, og utforske det meste. De greier å klippe med saks, og etter hvert klipper de etter en strek. Finmotorikken utvikles sånn at de etter hvert har større kontroll også over de små bevegelsene sine.

Noen barn er roligere i bevegelsene, og det er viktig at også de får være i aktivitet og utfolde seg i sitt eget tempo.

Når barna er ute og leker i barnehagen, så bruker de hele kroppen sin, og de utfordrer seg selv til stadig å greie nye ting. De klatrer, de henger etter armene, de løper, de hopper og de sklir, og vi voksne skal være der for å støtte barna slik at de får lyst til å mestre nye ting. Vi skal passe på at de ikke slår seg, men samtidig motivere dem sånn at de får lyst til å prøve nye utfordringer.

Sosial og følelsesmessig utvikling

Det viktigste barna lærer i barnehagen, er å være sammen med andre mennesker. De lærer samspill med andre barn og voksne.

De voksne setter grenser for barnet, og barnet lærer fort hva som er nei, og hva som er ja. Barnet prøver viljen sin og prøver ut hvor langt mamma, pappa eller andre voksne vil strekke seg. De opplever kanskje også at det er forskjellige regler som gjelder på forskjellige arenaer. Det er ikke sikkert at det som er lov hjemme, er lov i barnehagen.

Barnet aksepterer ofte grensene hvis du som voksen er tydelig og forklarer barnet hvorfor det ikke alltid kan gjøre som det vil. Samtidig er det viktig å sette pris på det barnet gjør bra, og formidle det til barnet. Det er med på å utvikle barns evne til å opptre velvillig overfor andre mennesker, og det hjelper til med å gi barnet et godt selvbilde.

En viktig bit av den sosiale utviklingen i barnehagen skjer rundt måltidet. Der kan både barn og voksne sitte å ha lange samtaler. Når man snakker med hverandre om hva som spises, får barna en bevissthet om ernæring og hva som er sunt og godt å spise.

Barna bruker sansene sine. De lukter på maten, smaker på maten og kjenner på maten. Særlig de minste gjør det. Barna lærer også å håndtere kniv, skje og gaffel etter hvert. Rundt måltidet bruker vi mye tid på å snakke sammen, snakke etter tur og lytte til hverandre.

De minste barna i barnehagen, de mellom 1 og 3 år, har store svingninger i den følelsesmessige utviklingen sin. Det er kort vei mellom latter og gråt, og de voksne må klare å tolke barnas uttrykk og imøtekomme behovene deres. Det er viktig at små barn blir forstått, sett og hørt.

Lekens utvikling

For å være en god medarbeider og voksen i barnehagen, er det viktig at de voksne greier å gå helt inn i barns lek. De må være opptatt av barna, se på dem som likeverdige mennesker og ha evnen til å se ting fra barnas perspektiv.

I leken kan barna prøve ut forskjellige roller. De kan leke mor, far og barn, og de tar ulike perspektiv. De lærer å kommunisere med hverandre, og gjennom samsillet i leken utvikler barnet seg på mange forskjellige områder. De lærer å ta hensyn til andre barns ønsker og behov, de lærer forskjellige måter å tenke på, og de lærer å bli selvstendige og å ta ansvar.

Små barn leker ofte ting de kjenner, for eksempel det å legge dukken til å sove og synge «nattasang». Større barn prøver ut andre ting i leken. Når de har vært på tur, kan de for eksempel ha lyst til å leke ting som de har sett på muséet eller toget.

Barns lek dreier seg ofte om å late som. De kan late som om de er andre mennesker, og de kan gjøre om stemmen sin. Noen barn leker alltid med østlandsdialekt når de leker voksne, mens andre barn snakker svensk. Det blir veldig annerledes.

Barn leker ting de kjenner til fra dagliglivet. Når barn leker at mamma og pappa skal gå på jobben, hender det at de bare går ut av dukkekroken og er borte lenge og er på jobben. Så kommer de hjem igjen og lager middag. Dette er en typisk hverdagsaktivitet som barn gjerne tar med i leken sin.

Leken er også viktig for å utvikle fantasien. Ved å tenke nye tanker og for å utvikle kreativiteten sin prøver barna nye spennende ting som de kanskje ikke ville våget dersom de var seg selv, men når de leker, så er det greit å tørre å prøve nye ting.

Språkutvikling

Språkutviklingen i barnehagealderen er enorm. Ordforrådet øker jevnt i hele førskolealderen. Det er sånn at de minste barna som kommer i barnehagen, kanskje kan si mamma eller pappa eller bable noen ord og lyder, men når de går ut av barnehagen, kan de flere tusen ord.

Barn utvikler seg i ulikt tempo. Noen er veldig tidlig ute med å snakke og kan mestre mange og lange setninger når de er ganske små. Andre venter til de er 2–3 år og er helt sikre på at de klarer å si det de ønsker, før det kommer tydelige ord.

Når barn skal lære seg å snakke, begynner de med enkeltord. Etter hvert setter de sammen flere ord til hele setninger. I begynnelsen sier de enkle ting som: «jeg vil ha ...».

Når de blir litt større, begynner barna å tøyse og tulle med språket. De øver seg på lyder, sier mange rare ord, og de framfører rim og regler.

Disse tulleversene kan være ting som for oss voksne ikke henger sammen, men som for barna er en lek med språket.

Når barna kommer opp i skolealder, har stort sett de fleste av dem kontroll over lyder, og de har et stort ordforråd og en god ordforståelse.

BARNESKOLEALDER

Fysisk og motorisk utvikling

De fysiske forandringene er tydelige gjennom hele barndommen. Muskulaturen utvikler seg, og kroppen blir kraftigere. Barna mestrer mer og mer av fysiske aktiviteter, og den motoriske utviklingen er stor i løpet av barneskoleårene.

- I 1. klasse trenger barna ofte en del hjelp når de kler på seg, med for eksempel glidelås, knapper, knytting av lisser og så videre. I 4. klasse klarer barna dette selv, relativt raskt.

- Barna får bedre og bedre kroppskontroll og får til flere ting. De sykler, går på ski og skøyter, svømmer, klatrer i tau og ribbevegg, løfter sin egen vekt, sparker og kaster ball dit de vil, og de har god balanse. Her er det også individuelle forskjeller, noe som ofte har med interesse å gjøre.
- Mange barn liker godt å bevege seg til musikk og å synge.
- Nå kan barna være konsentrert over lengre perioder og øve på ting for å bli bedre.
- Finmotorikken har utviklet seg mye.
- 6-åringer skriver navnet sitt, ofte med store, ujevne bokstaver.
- 10-åringer skriver liten skrift eller løkkeskrift på linjer.
- Når de tegner, har de med mange små detaljer.
- De klarer etter hvert å strikke og sy.
- Barna får bedre kontroll på koordineringen av fin- og grovmotorikk dess eldre de blir.

Finmotorikk er de små bevegelsene som vi bruker når vi skriver, pusler, legger perler og så videre.

Grovmotorikk er de store bevegelsene som involverer de store kroppsmusklene. Det er disse musklene vi bruker når vi løper, sykler, går og så videre.

Sosial og følelsesmessig utvikling

I barneskolealderen betyr det mye å ha venner. Fra barnet er 5–6 år og begynner på skolen, og fram til 7. klasse, har det skjedd mye i den sosiale og følelsesmessige utviklingen.

I 10-årsalderen er barna mye mer selvstendige enn de er som 6-åringer. Når barna begynner i 1. klasse, går de aller fleste på skolefritidsordning (SFO). De blir som regel fulgt dit av voksne. Det varierer hvor stor plass barna har i SFO. Noen er der hver dag etter skolen, mens andre er der i kortere tid. Barna har mulighet til å være på SFO til og med 4. klasse.

I åra framover blir barna mer og mer selvstendige og må klare seg selv etter skoletid.

- Barna begynner å se og forstå konsekvensene av handlingene sine.
- Det er viktig for barnet å være flink i noe. Mestring er viktig for identitetsbyggingen.
- Alle barn bør oppleve mestring på noen områder. Noen er flinke i forskjellige skolefag, andre i forskjellige idretter, eller de spiller et instrument.
- I de fleste tilfeller kan barna selv ordne opp i konflikter. Nå klarer de ofte å snakke seg fram til en løsning.
- Barna kan øve lenge på en aktivitet for å få den til eller bli bedre. Det gjelder både skolefag, idrett og musikk.
- Vennskap er viktig for barna. Noen har mange venner, andre har få.
- De fleste barna er flinke til å inkludere andre i leken så ingen trenger å være alene. Det er likevel noen barn som faller utenfor og ikke kommer inn i gruppen.

- Noen barn blir dessverre også mobbet på skolen. Disse barna trenger at vi er spesielt oppmerksomme.
- Det er vanlig med klassearrangement som karneval, overnattingsturer og lignende. Dette gir barna en fellesskapsfølelse.

Barnas utvikling fortsetter på alle områder, og det vil skje mye med dem før de begynner på ungdomsskolen.

Lekens utvikling

Det skjer mye med barns lekutvikling i løpet av barneskolealderen, og de går blant annet fra å leke rolleleker til mer organiserte og regelstyrte leker.

- De første skoleårene leker barna fortsatt rollelek, og ofte har de små figurer som de leker med.
- Leken krever ofte samarbeid for å fungere. Barna kan for eksempel lage de flotteste byggverk sammen, spille ballspill sammen og leke regelleker der de må forholde seg til bestemte regler og til hverandre.
- Barna liker å spille forskjellige typer spill. De lærer å vente på tur, og de må være forberedt på å tape. Jo eldre barna blir, dess vanskeligere spill klarer de.
- Mange spill fører til at barna øver opp forskjellige ferdigheter: Yatzy øver gangetabellene, i kortspill må de bruke forskjellige regneferdigheter, Gruble utvikler språket, og så videre.
- Mange barn blir inspirert av tv-program. De finner gjerne på egne danser, og de synger til.
- I uteleken, særlig om vinteren, kan det lett bli voldsom lek. Noen leker, for eksempel Konge på haugen og aking, må ha faste regler så ingen blir skadet. Det er viktig at barna forstår hva som kan være et uhell, og det gjør de stort sett nå.

Språkutvikling

Kapittelbøker er ofte godt egnet for høytlesing, og de kan ha en handling som varer over flere kapitler. Noen bøker kan derimot ha avsluttede historier i hvert kapittel. Språkutviklingen fra 1. til 7. klasse er naturlig nok veldig stor. I seksårsalderen har barnet et gjennomsnittlig ordforråd på 2000–3000 ord. Ordforrådet øker hele tiden, men det er store individuelle forskjeller.

- Bøker er viktig for språkutviklingen. Små barn trenger å bli lest mye for og få ord og handling forklart for seg. Det er viktig å fortsette med dette når barnet blir eldre.
- Barn lærer som regel å lese i løpet av de første skoleårene. Med øving blir de bedre og bedre og lesehastigheten og forståelsen øker.
- I 4. klasse er det mange som leser kapittelbøker som ofte fins i serier. Jo mer de leser, jo større blir ordforrådet og begrepsforståelsen.
- Barn lærer på forskjellige måter, og i 4. klasse begynner de å bli bevisst på hvordan.
- Noen er mest **visuelle**. Det betyr at de lærer best ved å bruke øynene, lese og se.
- Andre kan være **auditive**, og da liker de å lytte og bruke hørselen.

- Noen barn er **taktile**. Da vil de gjerne kjenne på, ta på og bruke fingrene.
- De som er **kinestetiske**, lærer best gjennom å få bruke hele kroppen.
- For å lære nye ting bruker vi forskjellige verktøy: sangleker, rim, regler, spill, telleklosser og sangtekster på norsk eller engelsk.

UNGDOMSSKOLEALDER Fysisk og motorisk utvikling

Også i løpet av ungdomsskolealderen skjer det mye i den fysiske og motoriske utviklingen. Tenåringene vokser fort. Jentene vokser raskest cirka fra 12-årsalderen, og guttene cirka fra 14-årsalderen, men her er det selvfølgelig store individuelle forskjeller.

Samtidig med at man vokser i lengden, forandrer proporsjonene i kroppen seg. Hender og føtter vokser ganske raskt, og det kan bli vanskeligere å koordinere bevegelsene en periode.

Ungdommene går nå inn i puberteten, der det skjer store hormonelle forandringer, og de vil etter hvert utvikle en voksen kropp. Huden forandrer seg i tenårene, og både gutter og jenter kan være plaget av kviser.

I ungdomstida blir musklene større og kraftigere, og hjertet og lungene får større arbeidskapasitet. Kroppen tåler større belastninger enn tidligere. Ungdommer har ganske god kontroll over kroppen og er ofte aktive i sport og idrett. Det tar tid å venne seg til at kroppen forandrer seg, og tenåringene trenger ekstra støtte og anerkjennelse i denne perioden.

Sosial og følelsesmessig utvikling

Når elevene begynner på ungdomsskolen, får de fleste mange nye venner, mens noen opplever overgangen til ungdomsskolen som vanskelig. I denne perioden er den sosiale og følelsesmessige utviklingen i stor grad med på å prege identitetsbyggingen.

I denne perioden er ungdommene mer klar over hva som skjer med dem, og i løpet av ungdomsskoletiden utvikler mange seg fra å være barn til å bli små voksne, men de kan nok i enkelte sammenhenger føle seg som barn og ønske å bli behandlet som barn.

I neste øyeblikk vil de imidlertid bli behandlet som voksne.

Én ungdom kan bli sett på som inn og kul, mens andre må slite med følelsen av ikke å bli sett i det hele tatt. Dette er en sårbar periode i livet, og det er viktig å støtte ungdommene og se alle. Legg merke til de gode egenskapene hos hver enkelt, og del det gjerne med den det gjelder.

Ungdomsskoleelevene sammenligner seg ofte med andre. De ser på kroppene til de andre, og kroppens utvikling er veldig viktig for den følelsesmessige utviklingen deres. For noen er dette problematisk. Puberteten kjennetegnes av store humørsvingninger for mange elever, og de er ganske sårbare i denne perioden.

De første alvorlige ungdomsforelskelsene finner vi ofte i ungdomsskolen, og elevene prøver ut grenser. De lurer på hvem de er, hva meningen med livet er, og hvor veien går videre. For mange er det å velge utdanningsløp for videregående skole den første store avgjørelsen de må ta.

Lekens utvikling

Vi kan spørre oss om ungdomsskoleelever leker. Svaret er klart: Ja, det gjør de. Forskjellen er bare den at de leker annerledes enn de gjorde i barneskolen, og det er individuelt store forskjeller.

Ut over høsten i 8. klasse ser vi klare endringer. Leken blir mindre fysisk, og den får et lavere støynivå. Ungdommene er opptatt av hva de eldre elevene mener om dem, og de ser på hva de eldre elevene gjør. Det er færre elever som leker ute i skolegården. Mye av leken foregår nå i organiserte former, for eksempel idrett. Men det er også mange som driver med uorganisert aktivitet, og svært mange bruker pc til ulike typer spill.

Andre elever driver med jo-jo, de sjonglerer, de bygger lego og spiller kort. De vil gjerne ha høyt tempo og krevende aktiviteter, men ikke nødvendigvis prestasjonspress, og det er svært viktig at aktiviteten er lystbetont.

Språkutvikling

Ungdommer blir nå mer opptatt av å lese aviser. De bruker Internett mer til kunnskapsinnsamling, og de begynner å lese andre typer bøker. De øker forståelsen av og evnen til å bruke ulikt språk i ulike sammenhenger, for eksempel blant venner og i skoletimene.

Språkutviklingen er en prosess som foregår hele livet. Et godt utviklet muntlig språk er av stor betydning for hvordan vi alle leser og skriver.

Ungdommer benytter ofte slanguttrykk som hører til i den alderen.

Det kan variere hva som er inn, men ofte er det noen uttrykk som «alle» bruker en periode. Språkbruken vår påvirker hvordan andre ser på oss, og språket er et viktig verktøy for å vise andre hvem vi er, og hvem vi vil identifisere oss med.

Språket er personlig, og det er nært knyttet til identitetsutviklingen og til følelser.

Språket blir ofte brukt for å bearbeide følelser, og ved å bruke språket på denne måten blir ungdommene bedre kjent med seg selv.

Vi ser at data- og mobilbruk påvirker ungdommenes språkutvikling. Når ungdommer skriver tekstmeldinger, bruker de gjerne dialekt og mange forkortelser, for eksempel d i stedet for det og gid i stedet for glad i deg.

LÆRING

Lærerens oppgave er å bistå nye generasjoner med å tilegne seg kunnskaper, ferdigheter, holdninger og verdier som samfunnet ønsker å føre videre, og sette dem i stand til å utnytte disse på en forsvarlig måte.

De yngste barna lærer best når aktivitetene stimulerer deres fantasi og

forestillingsevne og oppleves som meningsfulle. Forskning viser at det helst skal være inspirerende og gøy å lære. Det er en stor fordel for barns motivasjon at læringsaktivitetene åpner for egeninitierte tiltak, det vil si at barna får foreslå, eksperimentere, prøve ut ting og se resultatene av aktivitetene. Forskningen viser også at barn lærer best når læringsaktivitetene er sosiale og de får lære sammen med andre.

Det er bred enighet i læringsforskning om at mennesker lærer best når de får være aktive og arbeide undersøkende i konstruktive omgivelser. Hvis målet er å gi de yngste barna lærelyst og motivere for livslang læring, er det ikke å anbefale en praksis hvor de store deler av skoledagen sitter i ro og blir undervist. Heller ikke er det bra for deres langsiktige utvikling at de i for stor grad må følge opplegg og aktiviteter som er bestemt av andre. Elever lærer ikke bare det som undervises, men hele konteksten det undervises i. Derfor betyr det mye hvordan læringen foregår, og skolen må ikke skille mellom faglig og sosial læring.

Undervisning er et mål- og resultatorientert arbeid som hele tiden må videreutvikles.

Tre forhold må prege undervisningen, som grunnleggende er en relasjonell og situert, kulturell aktivitet:

- 1) vedvarende egenvurdering og kreativ problemløsning for å opprettholde tillit og gode relasjoner
- 2) meningsfulle læringsoppgaver
- 3) arbeidsformer som tar hensyn til utdanningens mål.

NYTTIGE LENKER

<https://www.elevkanalen.no>

<https://skrivesenteret.no/barnetrinn/>

<https://www.netteleven.no>

<https://www.jegvet.no>

KORT SAGT!

Bruk barna og deres interesser som utgangspunkt. Bruk konkrete læremidler. Gi korte beskjedne og gjerne steg for steg- forklaringer. Noen barn trenger en-til-en kommunikasjon. Forbered barna på hva som skal skje.

HUSK!

1. Lærestoff og arbeidsoppgaver må tilpasses og gi grunnlag for mestring
2. Læringsorientert skolemiljø virker inspirerende og motiverende
3. Lærerne må støtte elevene i deres læringsarbeid og gi dem anerkjennelse

4. Elevene skal få konkrete og læringsfremmende faglige tilbakemeldinger
5. Innholdet i skolen må oppleves som relevant og meningsfylt
6. Elevene må få valgmuligheter
7. Læringsarbeidet skal være preget av variasjon, kreativitet og lek
8. Tro at alle kan lære

De tre viktigste faktorene for elevers læring er:

1. læreren inngår i en sosial relasjon til eleven
2. læreren har kompetanse i å lede klassen
3. læreren har fagdidaktiske kunnskaper

KILDER

-<http://digitaldidaktikk.no> -Nasjonal digital læringsarena -Store norske leksikon
-uis.no

INFORMASJON FOR ALLE TYPER VIKARER

TAUSHETSPLIKT

Taushetserklæring skal alle som jobber i barnehage og skole skrive under på. Det betyr at du kun kan fortelle til barnets foreldre/foresatte om det barnet har gjort i barnehagen eller skolen. Du har ikke lov til å prate til andre om familiene som er tilknyttet oss, kollegaer eller andre. Er det vanskelig å vite om du kan fortelle noe, så la vær å si noe til du har diskutert det med kollegaer.

Taushetsplikt omfatter både en plikt til å tie om opplysninger om personlige forhold man får kjennskap til som ansatt i barnehagen eller skolen, og en plikt til å hindre at noen på en annen måte får kjennskap eller tilgang til slike opplysninger.

POLITIATTEST

Alle som skal jobbe i barnehagen eller skole må fremvise tilfredsstillende politiattest første dag på jobb, og av ny dato, og ikke eldre enn tre måneder.

RØYK OG SNUS

Forbudet mot å røyke eller snuse gjelder i alle typer barnehager og skoler, både inne i lokalene og på barnehagens eller skolens uteområde.

MOBIL

Mobilen skal kun brukes i pausen.

MATPAKKE

Ta med deg matpakke. Det som spises sammen med barna skal være sunn mat!

HMS – HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Hver barnehage og skole har internkontroll i forhold til HMS. Her finnes også beredskapsplaner for ulike situasjoner. Gjør deg kjent med beredskapsplanene! Tenk generelt alltid sikkerhet og forebygging i arbeid med barn og ungdom.

Det er veldig viktig med god hygiene. Særlig håndhygiene er viktig for å begrense smitte. Både håndvask og alkoholbasert hånddesinfeksjon er gode og effektive metoder for håndhygiene. Hjelp barna med deres håndhygiene. Det er viktig å få inn gode rutiner tidlig! Unngå å hoste eller nyse direkte på andre. Prøv å hoste/nyse i et papirtørkle (som du kaster etterpå), eller i albuekroken dersom du ikke har papirtørkle tilgjengelig.

Behandle og håndter mat forsvarlig. Ha rene hender og rene arbeidsflater når du håndterer mat. Plasser maten tilbake til lagringsplass så raskt som mulig!

Alle barnehager og skoler har egne brannvernrutiner. Disse må du sette deg inn i der du er i oppdrag. Du skal ha en brannvernrunde i hver barnehage og skole, så etterspør denne hvis f. eks halve arbeidsdagen er gått uten at du har fått den. Som vikar vil du ha medansvar for å få barna ut på en rolig og effektiv måte når alarmen går.

EGEN SYKDOM

Still deg disse spørsmålene før du melder deg syk:

1. Er jeg smittsom?
2. Bli raskere frisk av å være hjemme?
3. Kan jeg utføre de fleste av de ordinære arbeidsoppgavene mine nå?
4. Kan jeg gjøre arbeidsoppgavene mine helt eller delvis?
5. Kan jeg gjøre noe annet på jobb etter samtale med overordnet?

ALLERGI

Det er en del barn og ungdom som har allergier. Oversikt over dette skal finnes i barnehagen eller på skolen.

I tilfelle oppdragsgiverens virksomhet rammes av driftshindringer, som streik eller lock-out eller andre hendelser som medfører at arbeidet må innstilles helt eller delvis,

har Bemanningshjelpen samme permitteringsadgang som oppdragsgiveren overfor sine ansatte. I permitteringstiden har arbeidstakeren ikke krav på lønn m.m. fra vikarbyrået.

TIPS!

På mobilen din bør du legge inn **telefonnummer** til Bemanningshjelpen.

Å MØTE PÅ JOBB

Kom tidlig! Det er mange ting en vikar må gjøre før arbeidet begynner for å sikre at de får en god opplevelse. Etter at du er kommet, gå gjennom planene slik at du kan sikre at du har god forståelse av hva det blir bedt om den dagen.

Å møte de andre pedagogene og assistentene som vil være dine midlertidige kollegaer, vil være til stor hjelp. De kan kanskje hjelpe deg med spesifikke spørsmål om planene og innholdet. De kan også gi deg flere tips og opplysninger som kan være til nytte for deg. Bygg et forhold til de ansatte fordi du kanskje har muligheten til å erstatte dem på seinere tidspunkt.

Å VÆRE PROFESSJONELL

Å være profesjonell starter med måten du kler deg på. Lær kleskode for ansatte i barnehage og skole og hold deg til den.

Forstå at du jobber med barn og ungdom. Bruk riktig språk, ikke prøv å være kompis, og ikke bli for personlig.

FLEKSIBILITET OG TILPASNINGSEVNE FOR VIKARER

Fleksibilitet og tilpasningsevne er trolig de to viktigste egenskapene som vikarer bør ha. De må være fleksible fordi de ofte ikke blir ringt før morgenen den dagen de trengs. Det kan til og med skje at oppgaven deres endres fra det øyeblikket de blir tilkalt til det øyeblikket de faktisk ankommer.

Å være en god vikar starter med å forstå hva du forventes å gjøre, og å vite at barna/elevene vil sette deg på prøve. Du må sørge for at du er forberedt på å overvinne alle hindringer.

For vikarer er forberedelser din aller beste venn. Å gå inn i en barnehage eller et klasserom uten å ane hva som skal skje, kan potensielt bli en veldig negativ opplevelse. Sørg derfor for å være så forberedt som overhodet mulig. Alle vakter eller timer der du er i forkant, er gode arbeidstimer. Er du ikke forberedt, kan det ødelegge både din og barnas dag.

SPESIELLE OMRÅDER

ETIKK

Etikk i arbeid med barn og unge handler om at du som voksen må gjøre vurderinger om hva som blir rett og galt i arbeidet du gjør. Etisk bevissthet handler om å veie ulike hensyn mot hverandre og er nødvendig for å være et reflektert og ansvarlig menneske.

GRENSESETTING OG VOKSENROLLE

Som ny i barnehagen eller skolen vil du oppleve at barna tester deg ut i forhold til grenser. Fremstå som en tydelig voksen, og våg å sette grenser! Husk på at grenser kan settes på en positiv måte! Vi ønsker ikke «kjeftete» voksne.

Det er svært viktig hvordan vi voksne oppfører oss når vi jobber med barn og ungdom. Vi er forbilder og rollemodeller for barna/elevne, og de vil kopiere det vi gjør! Her er det viktig å passe på språkbruken og hva man sier og forteller hverandre med barn/elever til stede. Du må være bevisst eget kroppsspråk.

Alle har sine tanker om grensesetting for barn/elever, men noen grenser må være felles slik at barnehagehverdagen/skolehverdagen skal kunne fungere. Grensene skal fremme utvikling av sosial kompetanse. Spør de du jobber sammen med om de ulike grensene på barnehagen/skolen. Det er viktig å huske at de valg man gjør skal være ut fra barnets/elevens behov og interesse.

VOLD OG TRUSLER

For å sikre gode tiltak mot trusler og vold skal den enkelte skole ha utarbeidet en plan for å håndtere og forebygge dette. En slik plan skal inneholde skriftlige rutiner og instruksjoner for hvilke tiltak som skal iverksettes i ulike situasjoner. **PERSONVERN**

Bilder av elever er personopplysninger. Dersom skolen eller barnehagen ønsker å ta eller dele bilder av barnet krever det samtykke.

For å kunne ta bilder og bruke dem lovlig, for eksempel i en skolekatalog, må samtykke innhentes på forhånd enten fra de foresatte (dersom eleven er mindreårig) eller fra eleven selv.

Å SNAKKE OM KRISER

For barna er det viktig å sette ord på de vanskelige opplevelsene, for da blir ofte bildene og minnene mindre sterke. Voksne må prøve å fange opp eventuelle feiloppfatninger og fantasier barn har knyttet til en hendelse, og erstatte disse med fakta som bedrer barnets forståelse av situasjonen.

Vær oppmerksom på om barnet er engstelig eller har behov for å snakke. Fortell om situasjonen på en måte som barnet forstår. Samtaler mellom voksne kan i unødvendig grad skremme barn, vær oppmerksom på hva barn oppfatter. Gi ærlig og enkel informasjon. Unødige detaljer bør unngås.

Forsikre barna om at de er trygge og at faren for voldshandlinger, flodbølger, eller dødelige sykdommer er liten i Norge. Det er viktig å opprettholde optimisme om fremtiden. Forklar at det er voksne som jobber for å løse de vanskelige situasjonene.

Å DRA PÅ TUR

Som vikar er det viktig at du setter deg inn i regelverket der du jobber. Det gjelder enten det er i barnehage eller skole.

I regelverket skal det stå hvem som er ansvarlig når dere er på tur. Som regel er det arrangøren. Det betyr at hvis barnehagen er ute på tur med barna, så har barnehagen det fulle ansvaret for at alt blir gjennomført forskriftsmessig og ikke setter noen barn i fare. Alle ansvarlige må være kompetente. Det vil si at de må være trygge på hva de gjør. Mangler man kompetanse på ett eller flere felt, så bør man gå på kurs for å tilegne seg den ferdigheten som trengs.

Likevel kan det hende at et barn skader seg på tur. Da er det viktig at man har med førstehjelpsutstyr. Som oftest er det kuttskader og mindre sår som kan behandles enkelt. Oppstår det en større skade eller hendelse, skal man ta kontakt med lege umiddelbart. Rutiner for hvordan man gjør dette, bør være innøvd.

DIGITAL DØMMEKRAFT

Digital dømmekraft innebærer å kunne bruke digitale verktøy, medier og ressurser på en forsvarlig måte, og å ha et bevisst forhold til personvern og etisk bruk av internett. Akkurat som man ikke lærer seg å skrive eller lese på en dag, må digitale ferdigheter utvikles over tid, noe skolen har ansvar for.

Å utvikle digital dømmekraft betyr at barn og unge tilegner seg kompetanse som kan forebygge uønskede hendelser på nett. Denne kompetansen må barnehager og skoler bidra til å utvikle. Det er barnehage- og skoleeier som må sørge for at de ansatte i barnehager og skoler har den nødvendige kompetansen.

Hensiktsmessig bruk av IKT og digital dømmekraft bør også settes på agendaen i samarbeidet mellom barnehage/skole og foreldre, for eksempel som tema på foreldremøter.

Barn som utvikler digital kompetanse har større sannsynlighet for å mestre risiko på nett og utvikle strategier for å håndtere potensielt skadelige situasjoner. Barnehagen og skolen har derfor en viktig rolle i å utjevne ulikheter i barns digitale kompetanse og sørge for at alle barn har like muligheter til å få positive opplevelser på nett.

INNAGERENDE BARN

Mens noen barn/elever er utagerende, kan andre ha en innagerende atferd. Dette er de som isolerer seg sosialt i barnehagen/skolen. De er gjerne ensomme eller lei seg, de er sjenerte og går alene i friminutt/utelek. Innagerende atferd har ofte også sammenheng med mobbing.

De innagerende barna ønsker selvfølgelig også å bli sett og hørt. Å oppleve anerkjennelse og mestring vil være av stor betydning for de barna/elevene som er innagerende. For å klare å oppnå dette, vil det være svært viktig med en god voksen-barn relasjon. Elevsamtalen kan være et godt virkemiddel for å danne denne relasjonen.

Gjennom elevsamtalen (i skolen) kan læreren få muligheten til å bli kjent med elevens forutsetninger og styrker, og dermed kunne tilrettelegge for eleven på en bedre måte. I barnehagen kan man også ha samtaler på samme måte.

Å organisere barna/elevene i mindre grupper kan være et tiltak som synes å fungere godt for de som er innagerende. I mindre grupper kan de få en trygg plattform slik at det blir enklere for dem å delta og tørre å prøve seg på nye aktiviteter. I grupper kan en også jobbe med å utvikle sosiale ferdigheter og å lære om følelser.

MOBBING

En vanlig, generell definisjon av mobbing er følgende: En person er mobbet når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer. I definisjonen ligger også at den som blir utsatt har vanskelig for å forsvare seg.

Det som fungerer mot mobbing, er god klasseledelse, systematikk og regler med konsekvenser. Arbeidet mot mobbing er ikke bare å slå ned på mobbing og ha nulltoleranse mot mobbeadferd, men like mye å bygge opp under gode verdier, ro og orden og ha et klart skolereglement.

Det finnes en rekke tiltak for å fremme trygge og gode barnehage- og skolemiljø og oppdage og stoppe mobbing. De viktigste tiltakene kan knyttes til fem hovedområder:

1. Økt kompetanse til barnehager, skoler, myndighet og eiere som trenger og ønsker støtte for å bli bedre til å bygge trygge og gode barnehage- og skolemiljø og å forebygge, avdekke og håndtere mobbing.
2. Regelverket om elevenes skolemiljø (kapittel 9 A i opplæringsloven) ble endret og trådte i kraft 1. august 2017.
3. Fra 1. januar 2021 gjelder det nye regler om trygt og godt psykososialt barnehagemiljø i barnehageloven kapittel 8.
4. Det skal være mobbeombud i alle fylker. Ombudene skal blant annet støtte og veilede barn, elever og foreldre om det psykososiale miljøet i barnehager og skoler. De skal jobbe forbyggende og tverrfaglig, gi informasjon og opplæring og bidra til å finne gode og varige løsninger som sikrer trygt og godt barnehage- og skolemiljø .
5. Hjelp og støtte til barn og unge som opplever mobbing og til deres familier.

Barneombudet, nettsider og ulike organisasjoner får økonomisk støtte for å arbeide med å forebygge mobbing og å bidra til gode læringsmiljøer.

VIKAR I BARNEHAGEN

Det vi ønsker er at våre nye kolleger vet at barnehagen er en faglig institusjon som bygger på pedagogisk kompetanse.

HVA ER EN BARNEHAGE?

Barnehage er en pedagogisk virksomhet for barn fram til de når opplæringspliktig alder. I Norge har barn en lovfestet rett til barnehageplass i kommunen de er bosatt i, og over 90 prosent av barna mellom ett og fem år går i barnehage.

En barnehage er mer enn "en oppbevaringsplass for barn" mens foreldre er på jobb.

I barnehagen skal barna få varierte utfordringer og skal få utfolde seg i lek sammen med andre barn og med voksne. Barna trenger faste og trygge rammer, samt trygge menneskerelasjoner.

BARNEGELOVEN OG RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN

Barnehageloven skal sikre at barna i norske barnehager får gode utviklings- og aktivitetsmuligheter, og at det skal skje i nært samarbeid med barnas hjem. Rammeplan for barnehager er forskrift til barnehageloven. Rammeplanen går i dybden på det pedagogiske arbeidet generelt.

Barnehageloven sier:

"Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.”

Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet.

LES MER: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

BARNEHAGEPEDAGOGIKK OG ARBEIDSOMRÅDER

Barnehagepedagogikk tar utgangspunkt i barnehagens særegne tradisjoner og dagens kunnskapsgrunnlag. Barnehagepedagogikken skilte seg allerede fra midten av 1800-tallet fra skolens pedagogikk ved å framheve et idegrunnlag med røtter i europeiske, humanistiske tradisjoner, og mindre i tanken om nasjonsbygging. Barnehagens pedagogikk hadde sterke forbindelser til hjem, barns hverdagsaktiviteter og barns nære omgivelser.

Barns læring og arbeidsformer i barnehagen er i større grad enn i skolen knyttet til et helhetssyn på barn, det vil si en pedagogikk som ser barnet både som individ og som en del av et større fellesskap av andre barn og voksne. Denne helhetlige tilnærmingen til læring utkrystalliserer seg i tematiske områder, men ikke nødvendigvis med utgangspunkt i skolens tradisjonelle fagdisipliner. Denne form for pedagogisk tilnærming til barns aktiviteter i barnehagen har oppvist høy kontinuitet over tid.

Barns læring i barnehagen knyttes til hverdagens aktiviteter og gjøremål. Den er ikke avgrenset til formelle, avgrensede lærings situasjoner ledet av de ansatte, noe som gjør at barnehagepedagogikken blir mer «usynlig». Den nordiske barnehagepedagogikken skiller seg både fra skolens pedagogikk og fra en mer læringsorientert tradisjon vi finner i enkelte andre land.

Samspill foregår i omsorgssituasjoner, lek og lærings situasjoner, med andre ord i alle daglige situasjoner i barnehagen. Barn lærer å samhandle med andre gjennom enkeltopplevelser, utprøvinger og erfaringer. De utvikler blant annet evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter på grunnlag av det de erfarer.

I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring.

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.

Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.

Barnehagen skal by på varierte impulser, opplevelser og erfaringer og omfatte lokale, nasjonale og internasjonale perspektiver.

MOBBING OG ADFERDSENDRING

Barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap

1. støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner.
2. samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap.

Mobbing av barn i barnehage er handlinger fra voksne eller andre barn som krenker barns opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet. Det kan for eksempel være: Verbal mobbing (si stygge ting) , fysisk mobbing (slå, sparke).

Å stoppe mobbing krever tydelige, varme og profesjonelle voksne. De må gjøre tydelig at det er handlingen til barnet eller barna de ikke aksepterer, ikke barnet. Det er også viktig at de voksne jobber med å skape inkluderende barnefellesskap hvor barns deltakelse i lek er helt sentralt.

Vær oppmerksomme på adferdsendringer hos barn- enten det er et rolig barn som plutselig blir utagerende og vanskelig, eller det er et livlig barn som plutselig blir innesluttet og veldig stille. Om lag 20 % av barn i Norge opplever omsorgssvikt i forbindelse med foreldrenes rusproblemer, psykiske lidelser, skilsmisser og vold i hjemmet. Mange av disse er i en høyrisikogruppe når det gjelder angst, depresjon og rusmisbruk.

Andre varselsignaler man kan se etter er:

Barnet gir uttrykk for at det er noe det ikke tør, vil eller kan snakke om

Barnet klager over smerter i magen og/eller hodet

Barnet er fjernt og stirrende i perioder

Barnet viser fortvilelse, har angst og/eller er deprimert

Barnet viser en overfølsomhet for voksnes væremåte
Barnet bruker så mye energi på å tilpasse seg at det ikke blir rom for kreativitet
Barnet oppfattes som veslevoksent, superbarn, alltid snill og flink
Barnet trekker seg tilbake, blir passivt og usynlig
Barnet blir utagerende og urolig
Barnet påtar seg gjerne en avledende syndebukk- eller klovnerolle

MÅLTIDER

Barnehagen bør:

1. Legge til rette for minimum to faste, ernæringsmessig fullverdige måltider hver dag med medbrakt eller servert mat
2. Sette av god tid til hvert måltid, minimum 30 minutter til å spise, slik at barna får i seg tilstrekkelig med mat
3. Legge til rette for å kunne spise frokost for de barna som ikke har spist frokost hjemme
4. Ha maksimum 3 timer mellom hvert måltid. Noen barn, særlig de yngste, kan ha behov for å spise oftere
5. Legge til rette for at de voksne tar aktivt del i måltidet og spiser sammen med barna
6. Legge til rette for et godt fungerende og trivelig spisemiljø
7. Sørge for god hygiene før og under måltidene og ved oppbevaring og tilberedning av mat
8. Ivareta måltidenes pedagogiske funksjon

SYKDOM OG SKADE

- Barna bør holdes hjemme dersom de har feber 38,0° C eller høyere, målt med termometer i endetarm. Barn kan gå i barnehagen når de har vært feberfrie i 24 timer.
- Barna bør også holde hjemme dersom de har svekket allmenntilstand. Det vil si dersom de er uopplagte, slappe og virker syke.
- Har barnet ditt diaré, oppkast og ulike typer diagnoser av mage/tarminfeksjoner, bør barnet være hjemme i to dager etter at symptomene tar slutt.
- Ved utbrudd som lus, barnemark, ringorm, skabb, kan barnet gå i barnehagen når behandlingen er satt i gang.
- Bare ved kraftig øyekatarr med rikelig pussdannelse bør barnet av smittevern hensyn holdes hjemme inntil pussdannelsen har avtatt.

Ved lettere skade behandles barnet i barnehagen og foreldrene kontaktes for å avgjøre om barnet skal hentes og eventuelt bringes til lege. Ved mistanke om alvorlig skade ring 113. Få hjelp av kollegaer til å ta hånd om de andre barna. Foresatte kontaktes umiddelbart.

LEK

Barnehagen skal ivareta barnas behov for lek. Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og

læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre.

Hva kan du gjøre? 1-3 år:

Lære barna grunnleggende lekeregler som å vente på tur, gi og ta, gjensidighet og "late som"

Undre deg og utforske sammen med barnet. Både leker og andre fysiske ting (som en kopp eller skje. Hva kan man gjøre med den?)

Være tilstede på gulvet der barna er for å veilede i leken og være en trygg "havn"

Gi impulser til leketema (oppsøke ulike arenaer som butikker, museum, bibliotek, park og lignende)

Få tak i lekerekvisitter og utstyr som trengs for ulike leketemaer (dukker, biler, kjøkkenutstyr, bøker)

Være observante voksne for å fange opp de som faller utenfor leken og som trenger ekstra støtte for å komme i gang

Gi barna ro og skjerme om den gode leken

Gå foran som et godt eksempel ved å være en lekende voksen med humor og glede

Ikke avbryte barns lek. Ha respekt for leken.

3-6 år:

Gi nye impulser til leken ved å utvide besøksarenaer (brannstasjon, politistasjon, sykehus, bakeri)

Legge til rette for mer grovmotorisk lek som trenger god plass (boltrelek, fange hverandre, lekeslissing)

Være bevisst på hvordan du kan inspirere til lek når rom skal innredes

Ha tilgjengelige leker og lekemateriell som inspirerer til kreativ lek (pappesker, ark, knapper, perler, naturmaterialer, tøy og stoff, garn)

Innkjøp av leker og materiell bør være et resultat av pedagogisk planlegging Være tilgjengelig og observant for å fange opp de barna som faller utenfor leken

Observere og delta i lek for å oppdage hvordan leken styres innad i barnegruppa (noen får alltid de samme rollene og blir overkjørt av andre barn) Gi barna ro og skjerme om den gode leken

Ikke avbryte barnas lek. Ha respekt for leken

PÅKLEDNING OG UTELEK

Barna er ute hver dag, uansett vær! Det skal du også være. Du må ha med klær som passer til været og klær som fungerer så du kan utføre arbeidsoppgavene dine. Støvler og innesko bør du også ha.

Du skal forholde deg til barna på samme måte ute som inne. Det er ikke pause å være

ute. Vær aktiv med barna og spør gjerne hva de andre ansatte ønsker at du skal gjøre.

Oppsøk barna og ta kontakt på en forsiktig måte. Les signalene barna gir deg og følg deg frem. Respekter barnas grenser og la gjerne barna komme til deg! Noen barn kan gjerne

”henge” seg på nye voksne. Pass på så de ikke ”stjeler” deg helt. Inviter med andre barn også.

PRAKTISK INFO

HVERDAGEN DIN I BARNEHAGEN

Din nærmeste overordnede er pedagogisk leder, og øverst styrer i samme barnehage (øverste leder i virksomheten). Du skal samarbeide og kommunisere med alle tilsatte i barnehagen.

Du skal vikariere for fraværende person og dermed være medansvarlig for å bidra til at barnehagen drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Den viktigste oppgaven er å bidra til at det gis et godt sosialt og pedagogisk tilbud til barna.

- presentere deg selv og håndhilse på voksne
- ta imot råd/veiledning fra pedagogisk leder og andre medarbeidere
- sette deg inn i og følge barnehagens planer, rutiner og regler - ta del i de praktiske arbeidsoppgavene
- kunne jobbe selvstendig med delegerte arbeidsoppgaver
- være sammen med barna på en ansvarlig og omsorgsfull måte
- holde fokus på sikkerhet i arbeidet med barna

- hjelpe og bistå barna gjennom daglige situasjoner: påkledning, måltider, toalett, bleieskift, aktiviteter/lek o.l.
- delta aktivt i barnehagens strukturerte aktiviteter: samlinger, lek ute og inne, voksenstyrte aktiviteter, holde orden.

AVDELINGER

Barna i barnehagen er delt i grupper som kalles avdelinger. Vanligst er småbarn, 0-3 år, og storbarn, 3-6 år, men andre varianter finnes også. På en småbarnsavdeling er barna i hovedsak mellom 0 – 3 år. Ofte er barna mellom 8 mnd – 1 år når de begynner i barnehagen. På storbarnsavdeling er barna mellom 3 – 6 år.

ÅRSPLAN

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte. Styreren skal lede prosessen med å utarbeide årsplanen. Ut fra årsplanen utarbeides også interne skriv som temaskriv, ukeplaner og månedsplaner.

DU SKAL:

Hver barnehage har som regel egne tradisjoner knyttet til årets gang som høytider eller andre markeringer.

DAGSRYTME I BARNEHAGEN

Hver barnehage har en dagsrytme. Den er alltid skriftliggjort og handler om det som skjer til gitte klokkeslett hver dag i barnehagen. Dagsrytmen består av åpning, voksenstyrte aktiviteter, lek inne og ute, samling, sovetid, måltider o.l. Alle barnehager har sin egen dagsrytme og tidspunkter kan variere fra barnehage til barnehage.

DAGSOBSERVASJON

Vår jobb innebærer at vi "ser" barna hver dag. Det medfører at vi følger med på barnas aktiviteter og opplevelser i barnehagen, noe som foreldre/foresatte forventer av oss. De ønsker tilbakemelding om barnets dag når de kommer og henter!.

Det skrives dagsrapport på ulike måter i de forskjellige barnehagene, gjerne på en whiteboard i garderoben. For å huske sovetidene til de minste, fører ofte barnehagen en liste over de sovnet og når de stod opp.

Er du usikker på svar eller ikke kan svare på spørsmål fra foreldre/foresatte, så vær ærlig. Si det som det er og at du kan sjekke med de andre på huset. Det er viktig at foreldrene/foresatte får riktig tilbakemelding fra oss i barnehagen.

VAKTER

De ansatte jobber i et vaktsystem. Det finnes i hovedsak tre ulike type vakter: Tidligvakt, mellomvakt og seinvakt. Vaktsystemet sier noe om hvilke oppgaver som er knyttet til den enkelte vakten og den forteller når det er pause.

NÅR ET BARN BLIR HENTET FOR SEINT

Behold roen, og finn på noe sammen med barnet så det ikke kjeder seg eller føler seg til bry. La barnet få gjøre en aktivitet mens du ringer foreldrene. Pass på å gjøre deg kjent med hvor du finner foreldrenes telefonnummer.

Hvis du ikke får tak i noen, kan du ringe styrer eller pedagogisk leder. Det kan bli aktuelt å ta barnet med hjem, men da må du henge opp beskjed på døra til barnehagen om hvor du befinner deg og telefonnummer. Ulike barnehager har ulike rutiner! Gjør deg kjent med disse rutinene!

For seint hentet barn skal registreres på eget skjema. Husk å få foreldrene til å underskrive dette. Skjemaet legges på kontoret. Dette fordi foreldrene må betale et «straffegebyr» når de henter for seint.

LES MER <https://www.barnehageforum.no> <https://www.nkfb.no>

Anne Furu, Marit Granholt, Anna Moxnes, Marianne Thoresen: Å arbeide i barnehagen

Kjell A. Standal: Arbeid med barn - i barnehage, hjem, skole og skolefritidsordninger

Kilder:

- Åjobbesomvikaribarnehage,Sandneskommune - UDIR
- <https://lovdata.no>
- Verdens viktigste yrke, ukjent forfatter

VIKAR I SKOLEN

“Dette er lærerens egentlige fag: Å like elever. Å være glad i dem. Han skal være glad i pene barn og stygge barn, i flinke barn og dumme barn, i dovne barn og flittige barn, i snille barn og i slemme barn. Og er han ikke glad i barn, da må han lære det. For selvfølgelig kan det læres, det som alt annet. Hans gjerning er å omgås hele, levende barn, og ikke bare hoder. Derfor krever lærerkallet av ham at han også selv skal møte frem som helt og levende menneske, ikke bare som et noe større hode. Så enkelt, og så vanskelig, er det å være lærer”

Jens Bjørneboe, 1962

HVA ER EN SKOLE?

Skole er en offentlig eller privat institusjon der barn, ungdom og voksne undervises og sosialiseres i fellesskap. Den som underviser kalles lærer og den som går på skole kalles elev.

Utdanning er en menneskerettighet. I Norge har barn både rett og plikt til 10 års skole. Skolen er organisert i barneskole, ungdomsskole, videregående skole og voksenopplæring.

Skolen i Norge har historie tilbake til middelalderen. I 1739 ble det innført allmueskole. I 1889 ble det innført 7 årig folkeskole for alle samfunnslag. I 1969 ble grunnskolen 9-årig, og fra 1997 ble den 10-årig.

Retten til utdanning ble fastslått som en menneskerettighet i de forente nasjoners menneskerettighetserklæring i 1948. Det heter i artikkel 26 at enhver har rett til undervisning, og at undervisningen skal være fri, i det minste på de grunnleggende trinn.

I Norge har alle rett og plikt til 10 års utdanning, såkalt opplæringsplikt. Plikten kan oppfylles ved at barnet går på offentlig skole, friskole eller ved privat hjemmeundervisning.

Skolen har tre hovedfunksjoner :

- En reproduktiv funksjon. Gi en innføring i samfunnets felles kulturarv, slik at den kan bli ført videre til kommende slekter.
- En produktiv funksjon. Forsyne samfunnets mange sektorer med nødvendig kompetanse, slik at styringsorganer, institusjoner og næringsliv kan fungere godt.
- En identitetsskapende funksjon. Gi kunnskap og ferdigheter som kan være til nytte og glede og bidra til egen personlig vekst.

LÆREPLANER

Opplæringen i grunnskolen er basert på læreplanen for grunnskolen og videregående opplæring som ble innført gjennom skolereformen kalt Kunnskapsløftet. Den ble innført over en treårsperiode fra skoleåret 2006/2007. Kunnskapsløftet ble fornyet og kom i revidert utgave i 2020.

Læreplanverket består av overordnet del, fag- og timefordelingen og læreplaner i fag. Dette er forskrifter til opplæringsloven og skal styre innholdet i opplæringen.

LES MER:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/>

<https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring/artikler/lov-og-regelverk-for-skolen/id2353805/> <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring>

SKOLEFRITIDSORDNING (SFO eller AKS)

Alle kommuner skal ha et tilbud om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn. Det vil si at barna kan være på skolen før og etter ordinær skoletid, mens foreldrene er på jobb.

Skolefritidsordningen /aktivitetsskolen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i barnas alder, funksjonsnivå og interesser. Barn med funksjonshemninger skal gis gode utviklingskår i skolefritidsordningen.

ULIKE TYPER VIKARIAT

Det er tre typer oppdrag du kan få:

Lærervikar uten forberedelse

Den vanlige læreren er blitt syk og du blir oppringt på morgenen. Sier du ja til oppdraget, får du informasjon fra den syke læreren, der står det hvilke oppgaver du skal gi klassen.

Læreren gir gjerne oppgaver som betyr at du ikke skal undervise ved tavlen. Elevene skal jobbe med for eksempel regnestykker, oversettelser eller prosjekter. Du kan få spørsmål om hjelp fra elevene, da får du svare så godt du kan eller bare si at det kan du dessverre ikke svare på. Har du peiling på stoffet, kan du gjerne improvisere tavleundervisning.

Lærervikar med forberedelser

Den vanlige læreren skal på kurs, er sykmeldt eller har sluttet og det er du som må forberede timene, helt eller delvis. Du har på forhånd fått vite hvor langt klassen har kommet i faget, så må du selv forberede noen oppgaver eller en liten forelesning. Skal du makte å forberede deg, må du få beskjed om oppdraget i tide.

Assistent

Du hjelper en lærer. Du skal være aktiv og tilgjengelig for elevene og læreren i klassen. Du må ha evne til se og ta tak der det er behov – ta initiativ. En assistent kan for eksempel følge en elev som har spesielle behov, assistenten kan da fungere som en hjelpelærer for den eleven og gjerne også for resten av klassen. Du må kunne holde ro i elevgruppen og gjøre praktisk arbeid.

Mange som jobber som assistenter har tatt fagbrev i barne- og ungdomsarbeid. Denne utdanningen gjør at de får en innføring i pedagogisk arbeid på skoler.

FØRSTE DAGEN PÅ JOBB

Når du har skrevet kontrakt, kan du be om å få en gjennomgang av alle spesialrom, slik som sløydsalen, kjøkkenet, gymsalen og lignende. Husk å notere underveis. Ta gjerne bilder med mobilen, (aldri av elever) så husker du bedre når du kommer hjem. Du får kanskje ikke betalt for en slik gjennomgang, men du oppnår å ha lavere puls senere.

Be om å få en liste over friminutt og klokkeslett for hver skoletime. Timeplanen er ulik fra skole til skole, så du er nødt til å ha huskelapp. Og når du løper fra klasserom til klasserom mellom to vikartimer, er det kjekt å vite hvor mange minutter du har på deg. Ser du tabellen med klokkelsett henge på veggen på skolen, så ta bilde av den, eller kopier fra skolens nettsider.

Spør hvor du finner for eksempel engelskbok for 8. trinn eller naturfagbok for 10. trinn. Kanskje kan du låne på skolens bibliotek eller så finnes det en vikarhylle med bøker. Eller så må du se på kontorpulten til den syke læreren. Skolene har ulike system!

Spør om å få passord til datamaskinen hvis du skal vise noe på tavlen og skolen har datamaskin i hvert klasserom.

SKOLEDAGEN

- presenter deg kort og nøkternt
- du må føre klassesdagboka
- du må kontrollere og ev. rette skole- og hjemmearbeid - du må gjøre elevnotater (faglig, orden, oppførsel m.m.) - du må sjekke timeplaner og når du har inspeksjon

PLANER OG OPPLEGG

Som vikar er det viktig at du fullfører de planer og opplegg du har fått. Den du vikarierer for, har tanker om en videre framdrift som avhenger av at det han har planlagt for vikaren, er gjort. Å avvike fra eller ikke fullføre disse aktivitetene betraktes som dårlig arbeid, og du vil kanskje ikke få nye oppdrag ved skolen. Det kan iblant oppstå situasjoner som gjør at planer må endres eller ikke kan fullføres. Si fra om det har skjedd.

Gi en kort, skriftlig tilbakemelding om hvordan timene har gått. Hvordan har elevene oppført seg? Hvilke undervisningsopplegg er gjennomført? Viktig å melde fra om avvik fra oppsatte planer og opplegg. Lever tilbakemeldinga i administrasjonen.

KLASSELEDELSE

God klasseledelse bygger på innsikt i elevens behov, gode relasjoner og profesjonell dømmekraft. For å skape motivasjon og læringsglede i undervisningen trengs et bredt repertoar av læringsaktiviteter og -ressurser innenfor forutsigbare rammer.

Hver pedagog eller assistent styrer barnegruppa ulikt, men den generelle sammensetningen av barna i rommet vil alltid være den samme. Du vil alltid ha barn/ elever som er de "morsomme", andre som er stille, og de som bare vil hjelpe.

Identifiser barna som vil være nyttige. De kan hjelpe deg med å finne utstyr og læremiddel og gjøre små ærend om nødvendig. Hvis det er mulig, kan du spørre de andre ansatte på forhånd hvem disse barna/elevene er.

Vær deg selv og vær naturlig når du underviser. Elevene reagerer på kunstighet og påtattethet.

Den som skriker, har tapt. Stemmen din er et virkemiddel. Nivået du legger deg på, er utgangspunktet for din relasjon til en klasse eller en enkeltelev. Hvis det første du gjør i et klasserom, er å rope: Vær stille!, har du brukt opp det virkemidlet. Du skal verken være kompis eller tyrann.

Hvis du kommer inn i en klasse som bråker, stiller du deg ved første benkerad. Hold armene i kryss, vær rak i ryggen, se utover klasserommet og vent til elevene sakte, men sikkert roer seg. Vent til lydnivået er på et akseptabelt nivå før du snakker – rolig og avbalansert.

Straff fungerer ikke. I ni av ti tilfeller er det eneste som skjer, at eleven stopper der og da, men du er ikke kvitt problemet, du har utsatt det. Utfordringen er å finne ut hvordan du kan skape endret adferd uten å straffe.

Dersom én eller flere elever forstyrrer undervisningen, gir du ros og positiv oppmerksomhet til dem som jobber godt. Prøv også å anerkjenne de urolige elevene når de gjør det de skal. Finn et øyeblikk der de er rolige, og gi dem oppmerksomhet da. Si for eksempel: «Nå jobber du bra. Fortsett med den gode jobben.» Alle barn ønsker oppmerksomhet, og for noen barn er det ikke så farlig om de får skryt eller kjeft, så lenge de føler seg sett.

De tre typene læreratferd som fungerer best er:

- Å være den styrende: Læreren ser alt som foregår i klassen, han leder og organiserer.
- Å være hjelpsom: Læreren er vennlig og interessert og evner å styrke elevenes selvtillit.
- Å være forståelsesfull: Læreren er empatisk, åpen og tålmodig.

FYSISK MAKT

Skoleansatte har generelt lov til å støtte, berøre eller lede elever på en måte som ikke **kan** oppfattes som tvang, for eksempel å ta en elev i hånden, men lærere/ assistenter har normalt ikke lov til å bruke fysisk tvang eller makt mot elever.

ELEVENES MOBILER

I følge Utdanningsdirektoratet kan skolene forby bruk av mobiler. Ordensreglementet kan si at mobilene må ligge avslått i sekken eller i et skap. Men skolene kan ikke forby at elevene har med mobiler. Det er heller ikke lov å beslaglegge mobiler med virkning etter skoletid.

INSPEKSJON

Inspeksjon kan også kalles tilsyn. Inspeksjon tas opp som fast punkt på alle personalmøtene. De voksnes ansvar, forventninger til elevenes atferd, rutiner og konsekvenser er skriftliggjort for overføring til vikarer og nytilsatte. Skolens uteareal er delt inn i inspeksjonsområder. Potensielle risikoområder er kartlagt og kjent for alle.

Husk å bevege deg rundt på hele ditt inspeksjonsområde. Bruk refleksevest så du er lett synlig. Gi ros til elever som viser gode sosiale ferdigheter i friminuttene og bruk positiv involvering i møte med elever i skolegården.

LÆRERBIBLIOTEK

De fleste skoler har et lærerbibliotek. Her finner man bøker om pedagogikk, didaktikk og bøker med praktiske tips og undervisningsopplegg.

Fagdidaktikk er didaktikk, undervisningslære, knyttet til et bestemt fag. I fagdidaktikk behandler man spørsmål som er viktige for begrunnelse og utvalg av lærestoff i et fag, og for undervisning og læring i faget. Bruk lærerbiblioteket!

UNDERVISNINGRESSURSER

På nettet finnes det utallige opplegg og ressurser for alle fag og emner i skolen. Mange skoler har sin egen lenkesamling. Det er bare å søke og du vil finne! Husk kildekritikk og se nøye gjennom stoffet!

LES MER!

Christian Huseby: Vikarhåndboka - Hvordan gjøre en god jobb i skolen

Sjur Jansen: Lærervikar – tips og råd

Nyttige lenker!

<https://www.laerervikaren.no>

<https://martinjohannessen.blogspot.com/2018/11/100-nettsteder-du-kan-bruke-i.html>

<https://www.barnevakten.no/skole/laerings-ressurser/>

Kilder

- UDIR

- Sjur Jansen: Lærervikar – tips og råd

- vikarpartner.no

- lovdata.no

- Store norske leksikon

- utdanningsnytt.no

- <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring>